

ПОСТАНОВА № 8
Пленуму Верховного Суду України

від 17 листопада 2014 року

Про звернення до Конституційного Суду України з конституційним поданням щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 6 частини першої, пункту 2 частини другої, пункту 13 частини другої, частини третьої статті 3 Закону України від 16 вересня 2014 року № 1682-VII «Про очищення влади» та звернення до Президента України, Голови Верховної Ради України та Прем'єр-міністра України щодо приведення у відповідність із міжнародними стандартами у галузі судочинства, прав та свобод людини, Конституцією України, положеннями чинного законодавства України Закону України «Про очищення влади»

Обговоривши внесені Головою Верховного Суду України проект звернення до Конституційного Суду України з конституційним поданням щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 6 частини першої, пункту 2 частини другої, пункту 13 частини другої, частини третьої статті 3 Закону України від 16 вересня 2014 року № 1682-VII «Про очищення влади» та проект звернення до Президента України, Голови Верховної Ради України та Прем'єр-міністра України щодо приведення у відповідність із міжнародними стандартами у галузі судочинства, прав та свобод людини, Конституцією України, положеннями чинного законодавства України Закону України «Про очищення влади», керуючись статтею 150 Конституції України, статтями 13, 38–41, 93 Закону України «Про Конституційний Суд України», пунктом 4 частини другої статті 38, пунктами 5, 8 частини другої статті 45 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», Пленум Верховного Суду України

п о с т а н о в л я є :

1. Звернутися до Конституційного Суду України з конституційним поданням щодо відповідності Конституції України (конституційності)

пункту 6 частини першої, пункту 2 частини другої, пункту 13 частини другої, частини третьої статті 3 Закону України від 16 вересня 2014 року № 1682-VII «Про очищення влади».

2. Звернутися до Президента України, Голови Верховної Ради України та Прем'єр-міністра України зі зверненням щодо приведення у відповідність із міжнародними стандартами у галузі судочинства, прав та свобод людини, Конституцією України, положеннями чинного законодавства України Закону України «Про очищення влади».

**Голова
Верховного Суду України**

Я.М. Романюк

**Секретар Пленуму
Верховного Суду України**

Ю.Л. Сенін

З ОРИГІНАЛОМ ЗГІДНО
Управління
документального забезпечення
Верховного Суду України

[Signature] 10.11.14

ВЕРХОВНИЙ СУД УКРАЇНИ

01043, м. Київ, вул. Пилипа Орлика, 8

Конституційний Суд України

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПОДАННЯ щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 6 частини першої, пункту 2 частини другої, пункту 13 частини другої, частини третьої статті 3 Закону України від 16 вересня 2014 року № 1682-VII «Про очищення влади»

1. 16 вересня 2014 року Верховна Рада України прийняла Закон України № 1682-VII «Про очищення влади» («Голос України», 15.10.2014, № 198) (далі – Закон № 1682-VII), який набрав чинності з 16 жовтня 2014 року.

З прийняттям Закону № 1682-VII, який став наслідком суспільно-політичних змін в Україні, було реалізовано прагнення громадськості до очищення влади в країні.

Згідно з преамбулою Закону № 1682-VII він покликаний визначити правові й організаційні засади проведення очищення влади (лострації) з метою захисту й утвердження демократичних цінностей, верховенства права та прав людини в Україні.

Верховний Суд України повністю підтримує задекларовану Законом № 1682-VII мету, а також прагнення громадянського суспільства якісно оновити владу в країні. На наше переконання, у цьому процесі судова влада не має бути винятком. Судді зацікавлені в очищенні судового корпусу, зокрема, від тих, хто дискредитував себе та судову владу прийнятими незаконними, несправедливими чи політично вмотивованими рішеннями, які не відповідають принципам верховенства права. Це один із кроків, яких

сьогодні вимагає громадянське суспільство і які сприятимуть підвищенню довіри громадян до судової влади в Україні.

Водночас результатом обговорення в суддівському середовищі Закону № 1682-VII стали численні звернення суддів до Верховного Суду України щодо неконституційності окремих положень цього Закону.

Пленум Верховного Суду України, обговоривши положення Закону № 1682-VII, на виконання рішення позачергового XII з'їзду суддів, враховуючи численні звернення суддівських колективів (зборів, рад суддів, пленуму) та з метою забезпечення конституційного порядку у сфері функціонування судової влади в Україні звертається до Конституційного Суду України з нижчезазначеним.

2. Очищення влади (люстрація), згідно з поданим у частині першій статті 1 Закону № 1682-VII визначенням, – це встановлена цим Законом або рішенням суду заборона окремим фізичним особам обіймати певні посади (перебувати на службі) (крім виборних посад) в органах державної влади та органах місцевого самоврядування.

Перелік осіб, до яких застосовується заборона обіймати певні посади (перебувати на службі) в органах державної влади та органах місцевого самоврядування, міститься в статті 3 Закону № 1682-VII, а перелік посад в органах державної влади та органах місцевого самоврядування, щодо зайняття яких зазначеними особами така заборона встановлюється, – у статті 2 Закону № 1682-VII. Зокрема, пунктом 4 частини першої статті 2 Закону № 1682-VII до цього переліку віднесено посади членів Вищої ради юстиції, членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, професійних суддів, Голову Державної судової адміністрації України, його першого заступника, заступника.

Так, відповідно до частини третьої статті 1 Закону № 1682-VII протягом десяти років з дня набрання чинності цим Законом посади, щодо яких здійснюється очищення влади (люстрація), не можуть обіймати члени Вищої ради юстиції (крім Голови Верховного Суду України), члени Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Голова Державної судової адміністрації України, його перший заступник, заступники, які обіймали сукупно не менше одного року зазначені посади у період з 25 лютого 2010

року по 22 лютого 2014 року (пункт 6 частини першої статті 3 Закону № 1682-VII). Такі особи на підставі пункту 2 Прикінцевих та перехідних положень Закону № 1682-VII упродовж десяти днів з дня набрання чинності цим Законом підлягають звільненню з посад, щодо яких здійснюються заходи з очищення влади.

Також згідно із частиною третьою статті 1 Закону № 1682-VII протягом десяти років з дня набрання чинності цим Законом посади, щодо яких здійснюється очищення влади (люстрація), не можуть обіймати члени Вищої ради юстиції (крім Голови Верховного Суду України), члени Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Голова Державної судової адміністрації України, його перший заступник, заступники, які обіймали зазначені посади в період з 21 листопада 2013 року по 22 лютого 2014 року та не були звільнені в цей період зі своїх посад за власним бажанням (пункт 2 частини другої статті 3 Закону № 1682-VII).

Частиною третьою статті 1 Закону № 1682-VII заборона протягом десяти років з дня набрання чинності цим Законом обіймати посади, щодо яких здійснюється очищення влади (люстрація), установлюється також для суддів, які обіймали посади судді у період з 21 листопада 2013 року по 22 лютого 2014 року та не були звільнені в цей період зі своїх посад за власним бажанням за умови, що вони постановили ухвалу про дозвіл на затримання з метою приводу, про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, ухвалили рішення про притягнення до адміністративної або кримінальної відповідальності осіб, звільнених від кримінальної або адміністративної відповідальності відповідно до Закону України від 29 січня 2014 року № 737-VII «Про усунення негативних наслідків та недопущення переслідування та покарання осіб з приводу подій, які мали місце під час проведення мирних зібрань», Закону України від 21 лютого 2014 року № 743-VII «Про недопущення переслідування та покарання осіб з приводу подій, які мали місце під час проведення мирних зібрань, та визнання такими, що втратили чинність, деяких законів України» (пункт 13 частини другої статті 3 Закону № 1682-VII).

Відповідно до частини четвертої статті 1 Закону № 1682-VII протягом п'яти років з дня набрання чинності цим Законом посади, щодо яких здійснюється очищення влади (люстрація), не можуть обіймати судді, які

постановлювали ухвали про дозвіл на затримання з метою приводу, про застосування запобіжних заходів у вигляді тримання під вартою, ухвалювали обвинувальні вирoki, залишали їх без змін щодо осіб, до яких застосовано повну індивідуальну амністію Законом України «Про внесення змін до Закону України від 27 лютого 2014 року № 792-VII «Про застосування амністії в Україні» щодо повної реабілітації політичних в'язнів» (частина третя статті 3 Закону № 1682-VII).

Зазначені особи за їх згодою підлягають перевірці в порядку, передбаченому статтями 4 та 5 Закону № 1682-VII, за результатами якої, у разі встановлення недостовірності відомостей, визначених пунктами 1 та/або 2 частини п'ятої статті 5 указанного Закону, підлягають звільненню з посад, щодо яких здійснюються заходи з очищення влади (люстрація). Якщо такі особи не дали згоди на проходження перевірки, вони підлягають звільненню з посад, щодо яких здійснюються заходи з очищення влади (люстрація).

Підтримуючи необхідність ужиття заходів щодо очищення влади з метою побудови плюралістичної демократії, що ґрунтується на принципах верховенства права, поваги до прав людини й основних свобод і громадянського суспільства, вважаємо, що окремі положення Закону № 1682-VII не відповідають частині першій статті 8, статті 61, частині першій та пункту 5 частини п'ятої статті 126 Конституції України.

3. Пункт 6 частини першої та пункт 2 частини другої статті 3 Закону № 1682-VII не відповідають частині другій статті 61 Конституції України

Пунктом 6 частини першої статті 3 Закону № 1682-VII членів Вищої ради юстиції (крім Голови Верховного Суду України), членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Голову Державної судової адміністрації України, його першого заступника, заступників, які обіймали сукупно не менше одного року зазначені посади в період з 25 лютого 2010 року по 22 лютого 2014 року, віднесено до осіб, яким протягом десяти років з дня набрання чинності цим Законом заборонено обіймати посади, щодо яких здійснюються заходи з очищення влади (люстрація), і вони впродовж десяти

днів з дня набрання чинності цим Законом підлягають звільненню з таких посад.

Пунктом 2 частини другої статті 3 Закону № 1682-VII членів Вищої ради юстиції (крім Голови Верховного Суду України), членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Голову Державної судової адміністрації України, його першого заступника, заступників, які обіймали зазначені посади в період з 21 листопада 2013 року по 22 лютого 2014 року та не були звільнені в цей період зі своїх посад за власним бажанням, віднесено до осіб, яким протягом десяти років з дня набрання чинності цим Законом заборонено обіймати посади, щодо яких здійснюються заходи з очищення влади (люстрація).

Таким чином, установлення для цих осіб як представників органів судової влади заборони обіймати певні посади в органах державної влади пов'язується із самим лише фактом зайняття ними посад члена Вищої ради юстиції (крім Голови Верховного Суду України), члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Голови Державної судової адміністрації України, його першого заступника, заступника сукупно не менше одного року в період з 25 лютого 2010 року по 22 лютого 2014 року (пункт 6 частини першої статті 3 Закону № 1682-VII) або в період з 21 листопада 2013 року по 22 лютого 2014 року за умови, що вони не були звільнені в цей період зі своїх посад за власним бажанням (пункт 2 частини другої статті 3 Закону № 1682-VII).

Однак згідно із частиною другою статті 61 Конституції України юридична відповідальність особи має індивідуальний характер.

Частиною другою статті 1 Закону № 1682-VII встановлено, що метою здійснення очищення влади (люстрації) є недопущення до участі в управлінні державними справами осіб, які своїми рішеннями, діями чи бездіяльністю здійснювали заходи (та/або сприяли їх здійсненню), спрямовані на узурпацію влади Президентом України Віктором Януковичем, підрив основ національної безпеки й оборони України або протиправне порушення прав і свобод людини. Цією ж частиною встановлено, що люстрація ґрунтується на принципах верховенства права та законності, відкритості, прозорості та публічності, презумпції невинуватості, індивідуальної відповідальності, гарантування права на захист.

Принцип індивідуальної відповідальності знайшов своє відображення в частинах п'ятій, шостій і сьомій статті 3 Закону № 1682-VII, згідно з якими заборона щодо зайняття певних посад в органах державної влади пов'язується з діями чи бездіяльністю особи, спрямованими на узурпацію влади Президентом України Віктором Януковичем, підбив основ національної безпеки, оборони та територіальної цілісності України, що спричинило порушення прав і свобод людини тощо, що встановлено рішенням суду щодо цієї особи, яке набрало законної сили.

На необхідності дотримання принципу індивідуальної вини при проведенні люстраційних заходів наголошується і в документах органів Ради Європи. Так, у 1996 році Парламентська асамблея Ради Європи прийняла Резолюцію № 1096 «Про заходи щодо позбавлення від спадщини колишніх комуністичних тоталітарних систем», якою надала державам-членам Ради Європи рекомендації, яких слід дотримуватися при запровадженні люстраційних заходів. У цьому документі з-поміж іншого вказано, що люстраційні заходи можуть бути сумісними з принципами демократичної та правової держави, якщо буде дотримано принцип індивідуальної вини, яка має бути доведена в кожному конкретному випадку, а особі, яка піддається люстраційній процедурі, буде гарантовано право на захист, презумпція невинуватості та право на оскарження до суду (пункти 12, 13).

Установлені згаданою Резолюцією № 1096 підходи до проведення люстрації знайшли свій розвиток у практиці Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ), який уже неодноразово розглядав справи за наслідками схожих перевірок в інших державах, наприклад у Польщі (рішення від 14 лютого 2006 року в справі «Турек проти Словаччини», від 24 квітня 2007 року в справі «Матієк проти Польщі», від 17 липня 2007 року в справі «Бобек проти Польщі», від 15 січня 2008 року в справі «Любох проти Польщі»).

Так, у рішенні «Любох проти Польщі» ЄСПЛ наголошує, що люстраційна процедура не може слугувати покаранням, оскільки це прерогатива кримінального права. Якщо норми національного закону допускають запровадження обмеження прав, гарантованих Конвенцією, то такі обмеження мають бути достатньо індивідуальні. Люстраційні процедури мають відповідати критеріям доступності, а при розгляді справ про

люстрацію мають бути дотримані всі стандарти справедливого судового розгляду та вимог, передбачених статтею 6 Конвенції щодо кримінальних проваджень. Зокрема, особі, яка піддається люстрації, мають бути забезпечені всілякі гарантії, притаманні кримінальному переслідуванню. Такими гарантіями передусім має бути презумпція невинуватості (пункт 61).

Необхідність доведеності вини кожної особи, яка піддається люстраційним процедурам, європейськими стандартами визначено як один із ключових критеріїв, що стосуються процедури люстрації, на чому наголошує Європейська комісія за демократію через право (Венеціанська комісія) у висновку від 14–15 грудня 2012 року № CDL-AD(2012)028 щодо «Закону про люстрацію» колишньої югославської республіки Македонія (пункт 7).

Таким чином, установлення пунктом 6 частини першої статті 3 Закону № 1682-VII для представників органів судової влади, а саме членів Вищої ради юстиції (крім Голови Верховного Суду України), членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Голови Державної судової адміністрації України, його першого заступника, заступників, які обіймали сукупно не менше одного року зазначені посади в період з 25 лютого 2010 року по 22 лютого 2014 року, заборони протягом десяти років з дня набрання чинності цим Законом обіймати посади, щодо яких здійснюються заходи з очищення влади (люстрація), і виникнення у зв'язку з цим підстави для звільнення цих осіб із займаних ними в органах державної влади посад суперечить принципу індивідуального підходу при виникненні юридичної відповідальності, передбаченого частиною другою статті 61 Конституції України.

4. Пункт 13 частини другої та частина третя статті 3 Закону № 1682-VII не відповідають частині першій статті 8, статті 61, частині першій та пункту 5 частини п'ятої статті 126 Конституції України

Пунктом 13 частини другої статті 3 Закону № 1682-VII до переліку осіб, щодо яких частиною третьою статті 1 Закону № 1682-VII встановлено заборону протягом десяти років з дня набрання чинності цим Законом обіймати посади, щодо яких здійснюється очищення влади (люстрація), віднесено суддів, які обіймали посади судді в період з 21 листопада

2013 року по 22 лютого 2014 року та не були звільнені в цей період зі своїх посад за власним бажанням, за умови, що вони постановили ухвалу про дозвіл на затримання з метою приводу, про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, ухвалили рішення про притягнення до адміністративної або кримінальної відповідальності осіб, звільнених від кримінальної або адміністративної відповідальності відповідно до Закону України від 29 січня 2014 року № 737-VII «Про усунення негативних наслідків та недопущення переслідування та покарання осіб з приводу подій, які мали місце під час проведення мирних зібрань», Закону України від 21 лютого 2014 року № 743-VII «Про недопущення переслідування та покарання осіб з приводу подій, які мали місце під час проведення мирних зібрань, та визнання такими, що втратили чинність, деяких законів України».

Частиною третьою статті 3 Закону № 1682-VII до переліку осіб, яким на підставі частини четвертої статті 1 Закону № 1682-VII протягом п'яти років з дня набрання чинності цим Законом забороняється обіймати посади, щодо яких здійснюється очищення влади (люстрація), віднесено суддів, які постановлювали ухвали про дозвіл на затримання з метою приводу, про застосування запобіжних заходів у вигляді тримання під вартою, ухвалювали обвинувальні вирoki, залишали їх без змін щодо осіб, до яких застосовано повну індивідуальну амністію Законом України від 27 лютого 2014 року № 792-VII «Про внесення змін до Закону України «Про застосування амністії в Україні» щодо повної реабілітації політичних в'язнів».

Зазначені судді за їх згодою підлягають перевірці в порядку, передбаченому статтями 4 та 5 Закону № 1682-VII, за результатами якої підлягають звільненню з посади судді. У разі якщо ці судді не дали згоди на проходження перевірки, вони підлягають звільненню зі своїх посад.

Однак метою вказаної перевірки не є з'ясування того, чи були судові рішення, ухвалені такими суддями, незаконними, несправедливими або політично вмотивованими та чи відповідали ці рішення принципам верховенства права.

Разом з тим відповідно до змісту частини першої статті 126 Конституції України судді є незалежними. Незалежність суддів гарантується, у тому числі, особливим порядком притягнення їх до відповідальності та звільнення (пункт 1 частини четвертої статті 47 Закону України від 7 липня

2010 року № 2453-VI «Про судоустрій і статус суддів» (далі – Закон № 2453-VI). Так, згідно з пунктом 5 частини п'ятої статті 126 Конституції України суддя звільняється з посади в разі порушення ним присяги. Порушенням суддею присяги в системному зв'язку зі статтею 55 Закону № 2453-VI є, зокрема, вчинення ним дій, що порочать звання судді й можуть викликати сумнів у його об'єктивності, неупередженості та незалежності, у чесності та непідкупності судових органів (абзац другий частини другої статті 32 Закону України від 15 січня 1998 року № 22/98-ВР «Про Вищу раду юстиції»).

На підставі частини другої статті 83 Закону № 2453-VI суддю може бути притягнуто до відповідальності в разі скасування або зміни судового рішення, в ухваленні якого він брав участь, лише коли порушення допущено внаслідок умисного порушення норм права чи неналежного ставлення до службових обов'язків.

Такий підхід відповідає міжнародним стандартам у сфері судочинства. Так, Комітет Міністрів Ради Європи в Рекомендації CM/Rec (2010) 12 державам-членам щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки, ухваленій 17 листопада 2010 року, зазначає, що тлумачення закону, оцінювання фактів та доказів, які здійснюють судді для вирішення справи, не повинні бути приводом для відповідальності судді, за винятком випадків злочинного наміру або грубої недбалості (пункти 66, 68). Подібна позиція висловлена й Венеціанською комісією у висновку від 16–17 березня 2007 року № CDL-AD(2007)003 щодо законопроекту про судоустрій та законопроекту про статус суддів в Україні. У ньому було наголошено, що неправильне тлумачення закону суддею має вирішуватися шляхом апеляції, а не шляхом дисциплінарної процедури (пункт 40).

У іншому висновку від 6–7 грудня 2013 року № CDL-D(2013)034 щодо пропозицій стосовно внесення змін до проекту Закону «Про внесення змін до Конституції України щодо посилення гарантій незалежності суддів» Венеціанська комісія зазначила, що «жодне звільнення не повинно бути можливим, якщо поведінка судді не підпадає під визначення дисциплінарного правопорушення» (пункт 55).

Водночас положення Закону України від 29 січня 2014 року № 737-VII «Про усунення негативних наслідків та недопущення переслідування та

покарання осіб з приводу подій, які мали місце під час проведення мирних зібрань», Закону України від 21 лютого 2014 року № 743-VII «Про недопущення переслідування та покарання осіб з приводу подій, які мали місце під час проведення мирних зібрань, та визнання такими, що втратили чинність, деяких законів України», Закону України від 27 лютого 2014 року № 792-VII «Про внесення змін до Закону України «Про застосування амністії в Україні» щодо повної реабілітації політичних в'язнів» передбачають лише звільнення від відповідальності або звільнення від покарання осіб, щодо яких ухвалювалися такі судові рішення.

Звільнення особи від кримінальної відповідальності, як і звільнення від покарання, за своєю правовою природою є не реабілітацією особи, а актом доброї волі держави.

Таким чином, передбачений пунктом 13 частини другої та частиною третьою статті 3 Закону № 1682-VII факт ухвалення суддями певних судових рішень щодо осіб, яких у подальшому держава звільнила від відповідальності чи покарання, без визнання в установленому законом судовому порядку безпідставності їх засудження, а також без установлення відповідним органом злочинного наміру або грубої недбалості судді як причини безпідставного засудження цих осіб – суперечить частині першій та пункту 5 частини п'ятої статті 126 Конституції України, а також частині другій статті 61 Конституції України.

Крім того, відповідно до частини першої статті 8 Конституції України в Україні визнається і діє принцип верховенства права. Складовою верховенства права є принцип правової визначеності, основу якого утворює ідея передбачуваності (очікуваності) суб'єктом відносин визначених правових наслідків (правового результату) своєї поведінки, яка відповідає наявним у суспільстві нормативним приписам. Про те, що принцип правової визначеності є складовою верховенства права, йдеться в рішенні ЄСПЛ від 28 жовтня 1999 року «Брумареску проти Румунії» (пункт 61).

Принцип правової визначеності вимагає ясності й однозначності правової норми та забезпечення того, щоб ситуації та правовідносини залишалися передбачуваними (правові позиції Конституційного Суду України в рішеннях від 22 вересня 2005 року № 5-рп/2005, від 29 червня

2010 року № 17-рп/2010, від 22 грудня 2010 року № 23-рп/2010, від 11 жовтня 2011 року № 10-рп/2011).

Такий підхід узгоджується з практикою ЄСПЛ. Так, у рішенні від 13 грудня 2001 року у справі «Церква Бесарабської Митрополії проти Молдови» ЄСПЛ зазначив, що закон має бути доступним та передбачуваним, тобто вираженим з достатньою точністю, щоб дати змогу особі в разі необхідності регулювати його положеннями свою поведінку (пункт 109).

Проте на підставі частини першої статті 3 Закону України від 8 квітня 2014 року № 1188-VII «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» (далі – Закон № 1188-VII), який набрав чинності з 11 квітня 2014 року, судді судів загальної юрисдикції вже підлягають перевірці у разі прийняття ними одноособово або в колегії суддів таких рішень:

1) про обмеження прав громадян на проведення зборів, мітингів, походів, демонстрацій в Україні в період з 21 листопада 2013 року до дня набрання чинності цим Законом;

2) про обрання запобіжних заходів у вигляді тримання під вартою, залишення їх без змін, продовження строку тримання під вартою, обвинувальних вироків, рішень судів апеляційної та касаційної інстанцій про перегляд обвинувальних вироків, наслідком якого не було їх скасування, щодо осіб, які визнані політичними в'язнями, за дії, пов'язані з їх політичною та громадською діяльністю;

3) про обрання запобіжних заходів у вигляді тримання під вартою, залишення їх без змін, продовження строку тримання під вартою, обвинувальних вироків щодо осіб, які були учасниками масових акцій протесту в період з 21 листопада 2013 року до дня набрання чинності цим Законом, у зв'язку з їх участю у таких акціях;

4) про накладення адміністративних стягнень на осіб, які були учасниками масових акцій протесту в період з 21 листопада 2013 року до дня набрання чинності цим Законом, у вигляді позбавлення права керування транспортними засобами на підставі статті 122² Кодексу України про адміністративні правопорушення за невиконання водіями вимог працівника міліції про зупинку транспортного засобу та про залишення зазначених рішень без змін судом апеляційної інстанції в період з 21 листопада 2013 року до дня набрання чинності цим Законом;

5) про накладення адміністративних стягнень на осіб, які були учасниками масових акцій протесту в період з 21 листопада 2013 року до дня набрання чинності цим Законом, на підставі статті 185 Кодексу України про адміністративні правопорушення за злісну непокору законному розпорядженню або вимозі працівника міліції, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, військовослужбовця та про залишення зазначених рішень без змін судом апеляційної інстанції в період з 21 листопада 2013 року до дня набрання чинності цим Законом;

6) про накладення адміністративних стягнень на осіб, які були учасниками масових акцій протесту в період з 21 листопада 2013 року до дня набрання чинності цим Законом, на підставі статті 185¹ Кодексу України про адміністративні правопорушення за порушення порядку організації і проведення зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій та про залишення зазначених рішень без змін судом апеляційної інстанції в період з 21 листопада 2013 року до дня набрання чинності цим Законом;

7) про накладення адміністративних стягнень на підставі статті 185² Кодексу України про адміністративні правопорушення на осіб, які були учасниками масових акцій протесту в період з 21 листопада 2013 року до дня набрання чинності цим Законом, за створення умов для організації і проведення з порушенням установленого порядку зборів, мітингів, вуличних походів або демонстрацій та про залишення зазначених рішень без змін судом апеляційної інстанції в період з 21 листопада 2013 року до дня набрання чинності цим Законом;

8) про надання дозволу на проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій стосовно осіб, які були учасниками масових акцій протесту в період з 21 листопада 2013 року до 21 лютого 2014 року, у зв'язку з їх участю у таких акціях.

За результатами проведення перевірки судді також можуть бути притягнуті до відповідальності, у тому числі звільнені за порушення присяги судді.

Таким чином, судді, визначені в пункті 13 частини другої статті 3 Закону № 1682-VII, у зв'язку з ухваленням ними тих самих судових рішень підпадають також під дію Закону № 1188-VII, що суперечить принципу

правової визначеності як складової принципу верховенства права і не відповідає частині першій статті 8 Конституції України.

Оскільки за наявності вже передбаченої Законом № 1188-VII відповідальності Закон № 1682-VII також установлює відповідальність суддів за ті самі дії, то в цій частині пункт 13 частини другої статті 3 Закону № 1682-VII суперечить і частині першій статті 61 Конституції України, яка встановлює, що ніхто не може бути двічі притягнений до юридичної відповідальності одного виду за одне й те саме правопорушення.

Отже, пункт 6 частини першої, пункт 2 частини другої, пункт 13 частини другої, частина третя статті 3 Закону України від 16 вересня 2014 року № 1682-VII «Про очищення влади» суперечать частині першій статті 8, статті 61, частині першій та пункту 5 частини п'ятої статті 126 Конституції України.

На підставі викладеного, керуючись статтями 150 і 152 Конституції України, статтями 13, 39 і 40 Закону України «Про Конституційний Суд України»,

ПРОСИМО:

1. Відкрити провадження за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Закону України від 16 вересня 2014 року № 1682-VII «Про очищення влади» («Голос України», 15.10.2014, № 198).

2. Перевірити на предмет відповідності вимогам частини першої статті 8, статті 61, частини першої, пункту 5 частини п'ятої статті 126 Основного Закону України та визнати такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними), положення пункту 6 частини першої, пункту 2 частини другої, пункту 13 частини другої, частини третьої статті 3 Закону України від 16 вересня 2014 року № 1682-VII «Про очищення влади» («Голос України», 15.10.2014, № 198).

3. Визнати провадження за цим конституційним поданням невідкладним і розглянути його в межах місячного строку, визначеного в частині другій статті 57 Закону України «Про Конституційний Суд України».

У конституційному провадженні за цим поданням братиму участь особисто, а також уповноважується для участі Берестова Ірина Еріївна – заступник начальника правового управління – начальник науково-експертного відділу Верховного Суду України (044 288 97 33).

Додаток:

1. Конституція України (витяг).
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року, ратифікована Законом України від 17 липня 1997 року.
3. Рекомендація CM/Rec (2010) 12 державам-членам щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки від 17 листопада 2010 року.
4. Рішення Конституційного Суду України від 22 вересня 2005 року № 5-рп/2005 у справі за конституційним поданням 51 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 92, пункту 6 розділу X «Перехідні положення» Земельного кодексу України (справа про постійне користування земельними ділянками).
5. Рішення Конституційного Суду України від 29 червня 2010 року № 17-рп/2010 у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) абзацу восьмого пункту 5 частини першої статті 11 Закону України «Про міліцію».
6. Рішення Конституційного Суду України від 22 грудня 2010 року № 23-рп/2010 у справі за конституційним зверненням громадянина Багінського Артема Олександровича щодо офіційного тлумачення положень частини першої статті 14-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення (справа про адміністративну відповідальність у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху).
7. Рішення Конституційного Суду України від 11 жовтня 2011 року № 10-рп/2011 у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень статті 263 Кодексу України про адміністративні правопорушення

та пункту 5 частини першої статті 11 Закону України «Про міліцію» (справа про строки адміністративного затримання).

8. Закон України від 16 вересня 2014 року № 1682-VII «Про очищення влади».

9. Закон України від 8 квітня 2014 року № 1188-VII «Про відновлення довіри до судової влади в Україні».

10. Закон України від 27 лютого 2014 року № 792-VII «Про внесення змін до Закону України «Про застосування амністії в Україні» щодо повної реабілітації політичних в'язнів».

11. Закон України від 29 січня 2014 року № 737-VII «Про усунення негативних наслідків та недопущення переслідування та покарання осіб з приводу подій, які мали місце під час проведення мирних зібрань».

12. Закон України від 21 лютого 2014 № 743-VII «Про недопущення переслідування та покарання осіб з приводу подій, які мали місце під час проведення мирних зібрань, та визнання такими, що втратили чинність, деяких законів України».

13. Закон України від 7 липня 2010 року № 2453-VI «Про судоустрій і статус суддів» (витяг).

14. Закон України від 15 січня 1998 року № 22/98-ВР «Про Вищу раду юстиції» (витяг).

15. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року № 8073-X (витяг).

16. Рішення Європейського суду з прав людини від 14 лютого 2006 року в справі «Турек проти Словаччини» (Turek v. Slovakia); <http://hudoc.echr.coe.int>.

17. Рішення Європейського суду з прав людини від 13 грудня 2001 року у справі «Церква Бессарабської Митрополії проти Молдови» (Metropolitan Church of Bessarabia and Others v. Moldova); <http://hudoc.echr.coe.int>.

18. Рішення Європейського суду з прав людини від 17 липня 2007 року у справі «Бобек проти Польщі» (Bobek v. Poland); <http://hudoc.echr.coe.int>.

19. Рішення Європейського суду з прав людини від 24 квітня 2007 року у справі «Матієк проти Польщі» (Matyjek v. Poland); <http://hudoc.echr.coe.int>.

20. Рішення Європейського суду з прав людини від 15 січня 2008 року у справі «Любох проти Польщі» (Luboch v. Poland); <http://hudoc.echr.coe.int>.

21. Рішення Європейського суду з прав людини від 28 жовтня 1999 року у справі «Брумареську проти Румунії» (Brumărescu v. Romania); <http://hudoc.echr.coe.int>.

22. Резолюція Парламентської асамблеї Ради Європи від 27 червня 1996 року № 1096 «Про заходи щодо позбавлення від спадщини колишніх комуністичних тоталітарних систем»; <http://assembly.coe.int>.

23. Висновок Європейської комісії за демократію через право (Венеціанська комісія) від 14–15 грудня 2012 року № CDL-AD(2012)028 щодо люстраційного закону Республіки Македонія; www.venice.coe.int.

24. Висновок Європейської комісії за демократію через право (Венеціанська комісія) від 6–7 грудня 2013 року № CDL-AD(2013)034 щодо пропозицій стосовно внесення змін до проекту Закону «Про внесення змін до Конституції України щодо посилення гарантій незалежності суддів»; www.venice.coe.int

25. Висновок Європейської комісії за демократію через право (Венеціанська комісія) від 16–17 березня 2007 року № CDL-AD(2007)003 щодо законопроекту про судоустрій та законопроекту про статус суддів в Україні; www.venice.coe.int

26. Звернення Оболонського районного суду міста Києва від 21 жовтня 2014 року № 56407/14.

27. Звернення Подільського районного суду міста Києва від 23 жовтня 2014 року № 1/4774/2014.

28. Звернення Дніпровського районного суду міста Києва від 23 жовтня 2014 року № 1-3854/0/1-14.

29. Звернення Дарницького районного суду міста Києва від 24 жовтня 2014 року.

30. Звернення Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 27 жовтня 2014 року № 81-1519/0/4-14.

31. Звернення Ірпінського міського суду Київської області від 3 листопада 2014 року № 01-13/16.

32. Звернення Солом'янського районного суду міста Києва від 3 листопада 2014 року № 67798.

33. Звернення Голосіївського районного суду міста Києва від 3 листопада 2014 року № к-20/2014.

34. Звернення Вищого господарського суду України від 6 листопада 2014 року № 01-20/1724/14.

35. Звернення Бориспільського міськрайонного суду Київської області від 7 листопада 2014 року № 415/0108/2014.

36. Звернення апеляційного суду Київської області від 7 листопада 2014 року № 24591/14.

37. Звернення апеляційного суду Харківської області від 12 листопада 2014 року № 01-11/14782/14.

38. Звернення Ради суддів господарських суддів України від 14 листопада 2014 року № 06,03-16/421/14.

39. Звернення апеляційного суду міста Києва від 14 листопада 2014 року № 602/02.14.

40. Звернення Ради суддів України від 14 листопада 2014 року № 9рс-715/14.

Конституційне подання і додатки подаються в 3-х примірниках.

Голова

Верховного Суду України

Я.М. Романюк